ADNOTĂRI LA GRAMATICA GRUPĂRILE [*PREPOZIȚIE+ADJECTIV*], CA FENOMENALIZĂRI ALE PREDICAȚIEI SECUNDE (I)

Adnotations to the Grammar of the [Preposition + Adjective] Groups, as Phenomenalisations of the Secondary Predication (I)

Ionuț POMIAN[1]

Abstract

The objective of our paper is to return in question and to reevaluate those complex syntactic constructions organized after the pattern [Preposition+Adjective], phrases also known as syntactic monsters, in the terminology proposed by D.D. Draşoveanu. The following objective is to argue, by means of current analysis tools, that these constructions represent, in Romanian, phenomena of secondary predication, therefore secondary predicates, beside many other syntactic constructions, such as: non-finite constructions, the predicative, the comparative object, apposition.

Keywords: **syntactic constructions – „syntactic monsters": non-finite constructions, the predicative, the comparative object, apposition; secondary predication**

0. Prin *predicație* se înțelege atribuirea de proprietăți ființelor/obiectelor sau stabilirea unei relații între obiecte/indivizi, prin intermediul unui centru predicativ ce aparține uneia dintre următoarele clase lexico-gramaticale (adjectiv, nominal, adverb) ori, cel mai adesea, un verb marcat prin prezența morfemelor predicativității (formele verbale personale). Când predicația este lipsită de suportul verbal finit (formele verbale nonfinite în poziție predicativă/propredicativă, adverbele/interjecțiile predicative), se asociază o intonație specială, numită *predicativă* (v. DȘL, s.v. *predicație*).[2] În prezentul studiu, avem în vedere evitarea confuziei dintre conceptele **predicație** vs. **predicativitate**. În timp ce primul metatermen reprezintă, în orice limbă, un fapt eminamente semantic, o caracteristică inerentă a oricărui cuvânt, indiferent de clasa lexico-gramaticală căreia îi aparține (adjectiv, substantiv, adverb etc.), **predicativitatea** ține de domeniul sintaxei, și anume se referă la procedeul de atașare a mărcilor sintactice ale predicației (morfemele de timp și mod personal, de număr și de persoană), deci a *morfemelor predicativității* [**MP**] la formele verbale nonfinite, procedeu care asigură ancorarea deictică, în situația de comunicare a grupului creat în jurul verbului respectiv.

1. Prezentul demers are ca finalitate analiza grupărilor **[prepoziție+ adjectiv]**, cunoscute și sub denumirea de **monștri sintactici** (D.D. Draşoveanu 1999), încadrabile, în opinia noastră, în rândul fenomenalizărilor *predicației secunde*, alături de numeroase alte construcții sintactice, precum: **formele verbale nonfinite în unele poziții sintactice actanțiale și circumstanțiale**[3]**, predicativul suplimentar și complementul predicativ al obiectului, funcțiile sintactice în construcții complexe comparative, exceptive,**

[1] Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca

[2] De altfel, există și opinia că **predicația** *reprezintă conținutul comunicării*, în timp ce verbul ori altă parte de vorbire reprezintă *numai forma care realizează din predicație un predicat* (Berceanu 1971: 50, passim)[2].

[3] O analiză detaliată a acestor construcții apare și la Ionuț Pomian (2008, 2011).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

cumulative şi opoziţionale, respectiv apoziţia (***Sunt aici pentru a te susţine şi eu. L-am văzut studiind cu mult interes în ultima vreme. Un asemenea film chiar trebuie/merită vizionat. Copilul râdea voios şi mulţumit. Pe Dorina n-am considerat-o niciodată duşmanul meu. Maria munceşte ca un sclav. Mihai, colegul şi amicul meu, s-a căsătorit. De frumoasă, e frumoasă.***).

Toate aceste construcţii au în comun existenţa unei predicaţii specifice, pe care o numim ***predicaţie secundă***, şi prin care înţelegem, aici, existenţa un tip particular de predicat, mai exact un predicat rezultat în urma unor transformări/reorganizări sintactice, care exprimă un conţinut frastic în interiorul unui enunţ ce cuprinde, în mod obligatoriu şi o *predicaţie primară* (întotdeauna un grup cu centru verbal finit).

1. Cazuri speciale de fenomenalizare a predicaţiei secunde:

Există în limba română câteva fenomenalizări particulare ale predicaţiei secunde. Ne referim aici la construcţiile sintactice de tip [**prepoziţie + adjectiv**], poziţii sintactice cunoscute şi sub numele de **monştri sintactici** (D.D. Draşoveanu 1999, Neamţu 2010), a căror proveniență poate fi de asemenea explicată prin acelaşi procedeu al reorganizării sintactice. Repunem, astfel, în discuţie câteva dintre construcţiile sintactice complexe de acest fel, mai exact grupările sintactice organizate în structura de suprafață după tiparul **[prepoziţie+ adjectiv]**.

1. complement prepoziţional: ***Din roşie****, Daniela s-a făcut pe loc verde la față. Mânat de o pornire neașteptată, George a luat la rând parii și,* ***din albaştri****, i-a revopsit* ***roşii /în roşu, adică aşa cum fuseseră înainte****.*

2. circumstanţial de timp: *O ştiu* ***de mică.***

3. circumstanţial de cauză: *A căzut* ***de neastâmpărată****.*

4. circumstanţial de relaţie: ***De harnici****, sunt harnici.*

5. atribut adjectival numeral: *Podul era înalt de* ***peste doi*** *metri.*

Enunțurile de sub **1-5** intră în **clasa construcţiilor sintactice complexe**, deoarece conțin fiecare câte o poziție sintactică, actanțială ori circumstanțială, de tipul [**prepoziţie+ adjectiv**], or, după cum se știe, cuplarea prepoziției cu un adjectiv reprezintă, în esență, o incompatibilitate de ordin morfosintactic, prepoziția preferând cel mai adesea combinația cu un nominal, acest din urmă component constituind, la rândul său, centrul unui grup nominal. Referindu-se la acest tipar sintactic şi la incompatibilitatea mai sus menționată, G.G. Neamțu (2007: 119) asertează că *adjectivul însoțit de prepoziție nu este în relație cu un substantiv exprimat, ci cu un verb, fapt pentru care îndeplinește funcția de complement*.

Observaţii:

1. Repunerea în discuţie a acestui tipar sintactic, [**prepoziţie+adjectiv**] are ca obiectiv general, dar şi particular, rafinarea interpretării dintr-o perspectivă sintactico-semantico-pragmatică, argumentele peremptorii în vederea impunerii unei asemenea abordări integratoare fiind caracterul complex şi situarea acestor fapte de limbă la interferența mai multor domenii lingvistice.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

2. Prepoziţiile ce însoţesc adjective calificative sau adjective provenite, prin conversiune, din participii impun forma cazuală de acuzativ, întotdeauna un Ac_3. În opinia lui D.D. Draşoveanu (1999), acordul în gen, număr şi caz cu nominalul suprimat şi nesupunerea acestor forme gramaticale regimului prepoziţional constituie, argumentele forte şi suficiente în vederea menţinerii lor în clasa lexico-gramaticală a adjectivului, poziţie promovată şi în **GALR**, respectiv **GBLR**.

3. Urmând teoriile *Şcolii de sintaxă relaţională* lansate de gramerianul clujean D.D. Draşoveanu, reităram, aici, faptul că relaţia sintactică are drept conţinut specific semnificatul relaţional, iar drept purtător ***relatemele (morfemele/flectivele de relaţie şi conectivele)***. Cele două tipuri de *gramateme* corespund procedeelor relaţionale de flexiune şi acord, pe de o parte, respectiv joncţiune, pe de altă parte. Una dintre cele mai cunoscute aplicaţii ale acestei disocieri, dar şi reuniri, tocmai prin evidenţierea finalităţii unitare a celor două tipuri de entităţi lingvistice, o reprezintă clasificarea cazurilor după funcţionalitatea lor (Draşoveanu 1997: 94sqq), în:

a. **caz de ordinul 1 – cazul care este el însuşi generator de funcţie;**
b. **caz de ordinul 2 – cazul angajat prin accord;**
c. **caz de ordinul 3 – cazul impus de prepoziţie, aşadar fără contribuţie proprie la generarea funcţiei.**

Adjectivele care apar în grupările aici discutate au întotdeauna statut de adjuncţi sintactici, prin caracterul lor de constituenţi suprimabili din componenţa enunţului, funcţionând ca determinanţi facultativi în interiorul unui grup verbal, iar nu ca determinanţi ceruţi de sintaxa şi semantica internă a centrului de grup, deci fără ca centrul să le impună restricţii formale (de caz şi de prepoziţie) şi rolul tematic. Cu toate acestea, în prezentul studiu, promovăm ideea că prepoziţiile care apar în acest tipar sintactic îşi activează, aici, rolul de predicate semantice, care, pe de o parte, impun o restricţie formală, iar, pe de altă parte, devin, contextual atribuitori de roluri tematice (*Sursă:* ***din galben l-a vopsit roşu;*** *Limitativ:* ***de frumoasă, e frumoasă;*** *Cauzal:* ***a murit de bătrână.*** ş.a.).

În studiul de faţă, lansăm teza potrivit căreia disponibilitatea adjectivului de a accepta prezenţa prepoziţiei în imediata sa vecinătate reprezintă factorul declanşator şi decizional, argumentul prim şi ultim în privinţa statutului morfologic al respectivei forme gramaticale[4]. Altfel spus, prepoziţia funcţionează, în aceste tipare sintactice, ca marcă a conversiunii, a translaţiei, în sensul conferit de Tesnière, dar o translaţie incompletă, deoarece adjectivele în discuţie nu se adaptează comportamentului flexionar al substantivului, neacceptând, de pildă, ataşarea morfemelor determinării, flexiunea cazuală, contextele diagnostice ale substantivului sau combinarea cu determinanţi de tip adjectivali (**de harnic**a**, e harnică, *din* ***acea/această*** *roşie* ***frumoasă, liniştită****, s-a făcut albă la faţă*). Cel mai puternic contraargument în vederea catalogării acestor adjective drept substantive provenite printr-o conversiune nemarcată o reprezintă menţinerea, în oricare dintre

[4] Teoria privind conversiunea acestor adjective în substantive ca efect al suprimării substantivului şi al combinării cu o prepoziţie apare, în studiile de sintaxă dedicate acestui tipar sintactic, doar la G.G. Neamţu (2003: 141-148) şi la Luminiţa Chiorean (2009: 58-59).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

poziţiile sintactice aici discutate, a acordului în gen, acord realizabil numai şi numai cu un substantiv, exprimat sau neexprimat în limitele aceluiaşi enunţ.

În ceea ce priveşte declinarea statutului adjectival al acestor forme morfologice, putem, totuşi, invoca următoarele:

a. Adjectivele din acest tipar sintactice se sustrag sistematic şi combinării cu morfemele comparaţiei sau cu un nominal, fără afectarea integrităţii şi a organizării enunţului (**din* ***cea mai puţin roşie****, s-a făcut albă la faţă pe loc, *ne cunoaştem* ***de mai mici****. *de* ***foarte bun****, e băiat bun. *Bunica a murit* ***de femeie bolnavă****. ****de băieţi harnici****, sunt harnici.*).

b. Aplicând limbii române teoria lui L. Tesnière cu privire la fenomenul translaţiei , putem stabili o analogie între procedeul adjectivizării şi procedeul substantivizării prin intermediul unui relatem de tip prepoziţional. Este vorba despre grupurile nominale cu prepoziţie în structură care dobândesc contextual valoarea/lecţiunea unor *adjective relaţionale*, acel tip de adjective care exprimă o relaţie între două substantive şi care, în plan morfosintactic, nu cunosc categoria gramaticală a comparaţiei, respectiv nu apar, în mod normal, în poziţia de nume predicativ. Intră, aici, sintagme nominale în Ac_3 , de tipul: *liceul* ***din Tăşnad/tăşnădean****; versurile* ***din Eminescu/eminesciene****; urs* ***de la Pol/polar****; scufundările* ***în mare/marine****; magazinul* ***din sat/sătesc****; starea* ***privind psihicul/psihică***[5].

c. În funcţie de context, prepoziţia îşi schimbă sensul şi poate atribui alt rol tematic: *Sursă* (***din albastre****, le-a vopsit* ***roşii***), *Cauzal* (*A murit* ***de bătrân***), *Temporal* (*ne ştim* ***de mici***), *Limitativ* (***de frumoasă****, e frumoasă*) ori chiar *Cantitativ* (*gard înalt* ***de peste doi metri***).

Analizând acest tipar sintactic, G.G. Neamţu (2003) susţine, de asemenea, ideea acestei interpretări alternative, asertând că, indiferent de istoria construcţiilor şi variantele de explicare a acestor grupări, ele nu constituie propriu-zis **monştri sintactici** (adjective cu prepoziţii şi deci teoretic două mijloace de relaţionare, unul activ, *prepoziţia*, şi unul pasiv, *cazul 2/acordul*), ci structuri substantivale în Ac_3. Este vorba de o conversiune nemarcată a adjectivelor în substantive, prin suprimarea, dintr-un motiv sau altul, a substantivului şi glisarea adjectivului pe poziţia acestuia, preluându-i statutul morfologic şi sintactic).

2.1. Realizarea sintactică a *complementului prepoziţional*[6] printr-un adjectiv încorporat într-un grup prepoziţional, ca în exemplul **1.** (***Din roşie****, Daniela s-a făcut pe loc verde la faţă.*), se poate explica prin fenomenul reorganizării sintactice a unei structuri bipropoziţionale, structură alcătuită din două propoziţii principale coordonate adversativ, după cum urmează: **[*Daniela era roşie la faţă*]$_{PP}$ *dar*[*s-a făcut pe loc verde*]$_{PP}$ →[*Din roşie, Daniela s-a făcut pe loc verde la faţă*]**.

---

[5] Vezi şi DSL (2001: s.v. *adjectiv*), iar, pentru franceză, grupurile cu prepoziţia *de*: *le train* ***de Paris****; le chien* ***de Pierre****,* unde *Paris* şi *Pierre* se comportă, sintactic, similar adjectivelor, deoarece determină un substantiv şi exprimă o calitate/relaţie a acestuia prin combinarea cu prepoziţia *de* (DL 1973: *s.v.* **translation, transposition**; Tesnière 1959/1965: passim).

[6] În cele mai multe lucrări de specialitate, manuale şi auxiliare didactice, majoritatea consecvente direcţiei tradiţionaliste impuse în GLR (1963/1966), această realizare sintactică apare ca subspecie a *complementului indirect*: GLR 1963/1966 II: 164: ***Din albastru*** *s-a făcut roşu*), Mioara Avram (1997: 375), Nicolae Felecan (2002: 157); Irimia (2000: 93), Brâncuş-Saramandu (s.a.: 48), Constantinescu-Dobridor (2001: 71, 369).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

Observaţii:

a. Analiza întreprinsă de noi în prezentul articol este una de factură neotradiţionalistă, în spiritul dedisticii şi al gegisticii clujene[7], cu limite şi rezerve faţă de modelele de interpretare din gramatica generativă chomskyană şi postchomskyană.

b. Structura de adâncime/primară poate fi explicată şi prin existenţa a numeroase alte tipuri de subordonate, care, în urma unor transformări, au ca rezultat apariţia, în limitele aceluiaşi enunţ, a unei noi poziţii sintactice de tipul [**prepoziţie+adjectiv**], cărora li se poate argument statutul de **predicate secundare, contrageri/propoziţii contrase** (D.D. Draşoveanu 1997, 1999) sau **complemente predicative** (A. Lenci 1998: 234, passim), care reprezintă, de facto, predicaţii incomplete, datorită absenţei flexiunii verbale, pe de o parte, şi reclamă existenţa obligatorie a unei predicaţii primare, pe de altă parte, (verb la mod personal/operator copulativ/pasiv/modal, deci predicatori) care să inducă informaţiile temporal-modale, de număr şi de persoană ale **predicatelor secundare** pe care le guvernează.

Astfel, procesului derivaţional din exemplul discutat aici (**2.1.**) i se poate argumenta şi trecerea prin alte etape intermediare (transformări), de tipul: **[*Din roşie*]$_{\text{CPrep-predicat secundar}}$ [cum era]$_{\text{PC-modală}}$, [***Daniela s-a făcut pe loc verde la faţă.***] [când l-a văzut pe Vasilică]$_{\text{PC-temporală}}$,** unde remarcăm extinderea complementului prepoziţional printr-o relativă modală (*cum era*), respectiv a propoziţiei principale printr-o circumstanţială de timp (*când l-a văzut pe Vasilică*)[8].

Reordonarea sintactică a celor două propoziţii aflate în raport de coordonare adversativă implică, aici, următoarele transformări:

2.1.1. *suprimarea operatorului verbal cu valoare copulativă din* **PP$_1$** *(era), cu menţinerea numelui predicativ (roşie);*

2.1.2. *suprimarea conjuncţiei coordonatoare adversative dar;*

2.1.3. *deplasarea subiectului din* ***PP$_1$*** *(Daniela) tot în poziţie de subiect în* ***PP$_2$*** *; respectiv*

2.1.4. *lexicalizarea prepoziţiei-regim din în faţa fostului nume predicativ menţinut în structura de suprafaţă, cu impunerea cazului de ordinul 3, cazul impus de prepoziţie, aşadar fără contribuţie proprie la generarea funcţiei (aici Ac$_3$)*[9]*;*

2.1.5. *luând în considerare şi observaţia de* ***supra*** **b.**, *nu putem eluda faptul că, adeseori, propoziţia supusă transformării, respectiv extensiunile acesteia pot fi realizări propoziţionale, completive ori circumstanţiale, dintre cele mai diverse, mai ales atunci când* ***predicaţia secundă*** *se exprimă printr-un* **predicativ suplimentar**[10].

---

[7] Anume în spiritul teoriilor lansate şi promovate în cadrul *Şcolii clujene de sintaxă relaţională*, cu precădere de gramerienii D.D. Draşoveanu şi G.G. Neamţu.

[8] Pe parcursul prezentului articol, operăm, după modelul propus de Ligia Stela Florea (2008) şi cu metatermenii **PM (=propoziţie matrice/regentă) şi PC (= propoziţie constitutivă/subordonată).**

[9] Pentru clasificarea cazurilor după funcţionalitatea lor, a se vedea observaţia *supra* **2.**

[10] Vezi, în acest sens, Pană Dindelegan (1994: 139-144, 1999: 108-114), Secrieru (2001), GALR (II: 188-199, 301-316) , GBLR (2010: 512-521).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

2.1.6. *Cum analiza de faţă se face din perspectiva modelelor de interpretare promovate în cadrul* ***Şcolii clujene de sintaxă relaţională****, nu demonstrăm aici condiţiile şi mecanismele transformărilor suferite în structura de bază, această sarcină făcând obiectul de studiu al* ***gramaticii generative****.*

Având în vedere aceste observaţii (*supra* **2.1.1.-2.1.6.**), considerăm că aceste transformări, asociate cu intonaţia specifică şi cu mărcile infrapropoziţionale/de constituent ale tematizării forte, probează, în mod peremptoriu şi suficient catalogarea acestei structuri sintactice drept fenomenalizare a *predicaţiei secunde*[11].

În cazul complementului prepoziţional exprimat printr-un adjectiv, mărcile sintactice de tematizare forte intrapropoziţională se reduc la construcţia: ***prepoziţie*** (aici, **din**) **+** ***constituent tematizat*** (**adjectivul**) + ***predicat simplu, cu nume predicativ*** (cu verbul la o formă personală)[12]. Apariţia adjectivului, însoţit de prepoziţie, în poziţie frontală, similar altor părţi de vorbire (substantiv, adverb sau supin) probează de asemenea calitatea sa substantivală, aceste secvenţe/segmente funcţionând *ca nişte* ***nominalizări tematice****, tema realizându-se prin nominale şi echivalentele lor* (Pană Dindelegan 2003a: 154).

Dacă în cazul predicatelor construite cu un operator verbal de predicativitate (fie el copulativ, pasiv, aspectual ori modal), operatorul deţine rolul de *predicator*, deci expresie a relaţiei, în interiorul structurilor aici discutate, acest rol îi revine prepoziţiei. De altfel, după cum se menţionează în GALR (2008 II: 124sqq, 243), *prepoziţia este, prin natura ei gramaticală,* ***un predicat de tip relaţional*** **[s.n.]***, legând obligatoriu câte două componente* [**termenii sintagmei**, în accepţia dată de D.D. Draşoveanu **–n.n.**]*, dintre care unul este, în mod curent, el însuşi predicat, iar celălalt se realizează, prototipic, ca nominal şi este obligatoriu actualizat* (*ibidem*: 243).

Aşadar, prepoziţiile din interiorul construcţiilor sintactice aici analizate funcţionează ca centre de grup, dar şi ca expresii ale relaţiei sintactice, exercitându-şi deci rolul de cuvinte cu regim cazual, precum şi rolul de mijloc de subordonare, singure, fără implicarea în vreun fel a unui acord[13], iar adjectivele îşi activează rolul de *predicate semantice*, ca veritabile instanţieri ale *predicaţiei secunde*, deci ca **predicate secundare**. În capitolul dedicat **adjectivului** (GALR 2008 I: 141sqq), se face precizarea că apariţia acestei forme lexico-gramaticale (*adjectivul*) în combinaţie cu o prepoziţie este un fenomen ***accidental***, iar construcţiile sintactice de acest tip nu reprezintă **monştri sintactici**, ci *structuri atipice*[14].

---

[11] Teoria existenţei, în cazul acestui tipar sintactic a unei istorii derivative specifice, reprezentând rezultatul unei **predicaţii secunde**, apare sporadic în studiile de sintaxă românească (Mihaela Secrieru (2001), Aurelia Merlan (2001: 165), Rodica Nagy (2005: 222: ***Din albastru deschis*** *dreptunghiurile lungi ale ferestrelor deveniseră galbene., passim*).

[12] A se vedea şi GALR II: 914sqq.), Pană Dindelegan 2003a: 151-164

[13] Vezi şi Neamţu 2003: 145.

[14] Gabriela Pană Dindelegan (2003b), analizând mecanismele substantivizării adjectivelor şi a participiilor, consemnează următoarele efecte semantico-sintactice comune celor două tipuri de substantivizare: restrângerea grupului sintactic, prin eliminarea centrului de grup, concentrarea sintactico-semantică a grupului asupra unuia dintre componente (adjectivul substantivizat), creşterea rolului contextului în decodarea grupului nominal, prin „legarea" centrului substantivizat de context (de contextul lingvistic sau situaţional).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

2.2. Integrat într-un grup prepoziţional, izolat sau nu de centrul verbal, adjectivul-nume predicativ admite, tematizat, actualizarea funcţiei sintactice de circumstanţial de timp (*O ştiu pe Laura* ***de mică. De mici*** *ne-am iubit.*)[15]. Istoria generativă a adjectivului-circumstanţial de timp îndreaptă analiza tot spre sfera *predicaţiei secunde*, ca altă fenomenalizare particulară, specifică românei, efect al dinamicii limbii. O reprezentare a etapelor derivative poate arăta, într-o reprezentare simplificată, astfel: **[*O*$_i$ *ştiu pe Laura*$_i$]$_{\text{PM}}$ [*de* ~~*când era*~~ *mică*$_i$]$_{\text{PC-temporală}}$ → [*O ştiu* [*de mică*]$_{\text{CT-predicaţie secundă}}$]**, modificările survenite pe parcursul reorganizării sintactice urmând traseul:

a. eliminarea operatorului copulativ din **PC** şi a complementului direct ***pe Laura*** din **PP**, cu menţinerea cliticului pronominal personal dublant ***o***.

b. reducerea conectivului interpropoziţional la un singur element relaţional (prep ***de***), rest în urma elidării adverbului relativ ***când***, constituent al loc. conj. ***de când***; şi în acest context, prep. ***de*** *îşi menţine semnificaţia* [+Temporal], deoarece, semantic, ”*redă punctul iniţial al intervalului temporal*” (GALR II: 504, 512);

c. menţinerea, în structura derivată, de suprafaţă a fostului nume predicativ (aici, ***mică***).

Consecinţe semantico-gramaticale ale reorganizării sintactice:

1. *menţinerea coreferenţialităţii semantice dintre complementul direct şi adjectivul substantivizat, respectiv a acordului gramatical în gen, număr şi caz de ordin 2, prin acordul sintagmatic perpetuat de la adjectivul- nume predicativ din structura primară, preexistentă, deci acordul adjectivului cu subiectul subînţeles şi redundant*[16] ***ea****, (deci un* N_2*), fie un acord paradigmatic, în gen şi număr, în condiţiile acceptării statutului de adjectiv substantivizat al lui* ***mică****.*

2. *o altă consecinţa imediată integrării lui* ***mică*** *în clasa lexico-gramaticală a substantivului este situarea acestuia într-un caz de ordinul 3, deci prepoziţional, aici* Ac_3 *, caz impus de prepoziţia-regim* ***de****.*

Un enunţ de tipul *Eu şi Ancuţa ne-am iubit* ***de mici*** reprezintă o construcţie complexă reciprocă, fiind rezultatul reorganizării sintactice a unei construcţii primare cu următoarele caracteristici şi etape operaţionale:

a. este o structură pluripropoziţională ce cuprinde, aproape întotdeauna şi în mod obligatoriu, două propoziţii principale, respectiv propriile lor subordonate temporale, acestea din urmă fiind sursele *complexităţii constitutive* şi, implicit, ale *predicaţie secunde*;

b. cele două propoziţii principale se află în raport de coordonare şi sunt structurate simetric, ambele conţinând acelaşi verb biactanţial şi aceleaşi nominale, dar cu ordinea sintactică inversată, subiectul din prima propoziţie devenind complement direct în a doua.

c. reorganizarea sintactică impune comprimarea celor două propoziţii principale coordonate, prin eliminarea conjuncţiei *şi*;

d. reciprocizarea verbului se face prin pronominalizarea pronumelui reflexiv *ne*;

e. reducerea subordonatelor temporale la un singur constituent, şi anume ridicarea în enunţul derivat doar a adjectivului, fost nume predicativ, însoţit de prepoziţia *de*, rest al

[15] În GALR (2008 II: 503-504) şi GBLR (2011: 326), se optează, în cazul acestei structuri, pentru analiza prin elipsă, exemplificându-se: ***De*** √ [când eram] ***mică*** *mi-a plăcut şi să dau şi să primesc*.**.** *Îl ştiam* ***de student. De mic*** *i-au plăcut maşinile,* unde ***de mic*** < *de* **[*când era mic*]**.

[16] V. şi Pană Dindelegan (1999: 110).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

locuţiunii conjuncţionale subordonatoare *de când*. şi expresie a relaţiei sintactice de subordonare.

f. reciprocizarea verbului şi menţinerea în structura de suprafaţă a subiectelor din cele două propoziţii principale sunt, la rândul lor, surse ale *complexităţii constitutive*, care impune, concomitent, schimbarea numărului şi a genului adjectivului situat în poziţia circumstanţialului de timp, acesta din urmă reprezentând, în cele din urmă, nici mai mult nici mai puţin decât o fenomenalizare particulară a *predicaţiei secunde*.

Istoria derivativă a enunţului supus, aici, analizei, poate avea, aşadar, următoarea configuraţie:

I. [*Eu*$_{sb}$ *am iubit-o pe Ancuţa*$_{cd}$]$_{PP1}$ [*de când eram mic*]$_{CT1}$ *şi* [*Ancuţa*$_{sb}$ *m-a iubit pe mine*$_{cd}$]$_{PP2}$ [*de când era mică*]$_{CT2}$ →

II. [*Eu am iubit-o pe Ancuţa*] [~~*de când eram mic*~~] *şi* [*Ancuţa m-a iubit pe mine*] [~~*de când era mică*~~] →

III. [*Eu şi Ancuţa* ne-*am iubit* [*de mici*]$_{ct\text{-}predicat\ secundar}$]

Unora dintre circumstanţialele de timp exprimate prin adjectiv cu prepoziţie li se poate argumenta şi trecerea printr-un stadiu derivativ în care adjectivul funcţionează ca modificator (atribut adjectival propriu-zis, în termenii gramaticii tradiţionale), determinant al unui circumstanţial de timp realizat printr-un substantival: *Ei se cunosc* ***de tineri profesori***, enunţ de asemenea derivat, după schema: **[*Ei se cunosc*]$_{PP}$ [*de ~~când erau~~ profesori tineri*]$_{CT}$ → [*Ei se cunosc* [*de ~~profesori~~*]$_{ct\text{-}predicaţie\ secundă}$ [*tineri*]$_{GAdj\text{-}modificator/atr\ adj}$] → [*Ei se cunosc de ~~profesori~~ tineri*] → [*Ei se cunosc* [*de tineri*]$_{ct\text{-}predicaţie\ secundă}$]**

Luminiţa Chiorean (2009: 58-59) cataloghează construcţiile sintactice discutate de noi în prezentul articol drept *capcane sintactice* şi dezvoltă ideea posibilităţii de a argument, în cazul circumstanţialului de timp [*prep+adj*] fie ca una, fie ca două funcţii sintactice distincte.

În ceea ce priveşte identitatea în gen, număr şi caz a adjectivului cu substantivalul substituit, aceasta se datorează identităţii referenţiale a celor doi termeni (i.e. *adjectivul şi substantivul*), adjectivul preluând statutul morfologic şi sintactic al (pro)nominalului.

Elementul comun tuturor grupărilor menţionate *supra* **1.**, inclusiv celor analizate aici îl reprezintă structura de bază bipropoziţională, relaţia sintactică dintre cele două propoziţii fiind fie de coordonare (v. **predicativul suplimentar, complementul prepoziţional exprimat printr-un adjectiv**), fie, cel mai adesea, de subordonare (**restul grupărilor [prepoziţie+adjectiv], CPO, apoziţia, formele verbale nonfinite în diverse poziţii sintactice, construcţiile comparative, exceptive, opoziţionale şi cumulative**)[17].

2.3. Acelaşi procedeu al reorganizării sintactice funcţionează şi în construcţiile cu circumstanţial de cauză realizat adjectival: *Nu mai mânca nimic* ***de bolnavă***. ***De îngâmfată***

[17] Există, într-adevăr, şi numeroase excepţii în privinţa relaţiei sintactice dintre cele două propoziţii din structura de bază.Vezi, în acest sens, şi *supra* nota 11.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

ce era, nu-i ajungeai cu prăjina la nas[18]. *Elevii aceia plângeau* ***de supăraţi***., circumstanţiale de cauză care pot fi explicate ca fenomenalizări speciale ale *predicaţiei secunde*, rezultate în urma reordonării sintactice a unor structuri primare bipropoziţionale, deci fraze, cu structura **PP+CZ**. Istoria derivativă ia, cel mai adesea, forma:

- **[*Nu mai mânca nimic*]PM-principală [*din cauză că/pentru că era* [*bolnavă*]nume predicativ]PC-cauzală →[*Nu mai mânca nimic* [de bolnavă]ct-predicaţie secundă],**

Reorganizarea sintactică ce are ca efect fenomenalizarea unei *predicaţii secunde* în limitele aceluiaşi enunţ implică aici: suprimarea operatorului copulativ (*era*) din subordonata cauzală, transpunerea conectivului interpropoziţional (*din cauză că/pentru că*) în corespondentul său din plan intrapropoziţional, deci **prepoziţie** (aici, *de*)[19] şi avansarea adjectivului, fost nume predicativ, în construcţia derivată (*de bolnavă*). O altă particularitate a acestei construcţii derivate o reprezintă, în plan sintactic, posibilitatea extinderii grupului prepoziţional printr-o relativă modală introdusă prin *ce* sau *cum*[20]: **[*Nu mai mânca nimic* [de bolnavă]ct[*ce/cum era*]CircMod ; [*De îngâmfată*]**CircCauză-predicaţie secundă **[*ce era*]CircMod, [*nu-i ajungeai cu prăjina la nas*]PP –caz de tematizare forte**

Observaţie: Cel mai frecvent tip de adjective calificative ocurente în acest tipar sintactic în poziţie de circumstanţial de cauză sunt adjectivele calificative care exprimă caracteristici, însuşiri ce ţin de starea psihică, mentală şi fiziologică, de trăsăturile de comportament ale fiinţelor (*prost, proastă, deştept, deşteaptă, frumos, frumoasă, urât, urâtă, nervos, nervoasă, harnic, harnică, nesimţit, nesimţită, fraier, fraieră, bazat, bazată* etc), la care se adaugă *şi substantive-nume de animale, care, prin extensie metaforică, specifică – de obicei – defecte ale fiinţelor umane* (bou, vacă, măgar, măgăriţă, porc, scroafă, scorpie, chiar animal ş.a.)[21], extensie metaforică regăsibilă astăzi, cu predilecţie în registrele argotic, colocvial şi popular, şi în cazul unor substantive comune (*bolovan, bâtă/botă, varză, pastă, cizmă, lemn, mangă* „beat”*, zero, nulitate*), respectiv în cazul termenilor din sfera vulgarului: **[***Am acceptat* **[*de bou*]**CircCauză-predicaţie secundă **[*ce-am fost*]**CircMod , cele mai multe utilizări preferând şi extensia construcţiei printr-o modală introdusă prin *ce/cum*: (*Nu a venit* ***de mare bolovan/bolovancă*** *ce e. Nu mai vorbeşte cu noi* ***de mare bazat ce se crede.***[22]).

Suntem de părere că adjectivele calificative ce apar în clasa de substituţie a *circumstanţialului de cauză* sunt cele mai în măsură să probeze statutul lor de adjective substantivizate, având în vedere, pe lângă utilizarea lor frecventă în contexte specifice substantivelor (v. *prost, deştept, nesimţit* etc), însăşi etimologia unora dintre ele, unele fiind, la origine, veritabile substantive. Este ilustrativ, credem, în acest sens, adjectivul *fraier*, adjectiv neologic, de origine germană (< germ *Freier* „logodnic, pretendent (la mâna

[18] Exemplu preluat din Vulişici Alexandrescu (1995: 125).

[19] Prepoziţia ***de*** funcţionează aici ca predicat semantic, activându-şi, contextual,capacitatea de atribuitor de rol tematic (aici, *Cauzal*).

[20] V. şi GALR (II: 563), GBLR (2010: 563), Neamţu (2007: 120, nota 117) sau, în prezentul articol, analiza de la **4.1.**

[21] Vezi şi GALR (II: 563).

[22] În acest exemplu, *adjectivul participial-circumstanţial de cauză* este rezultatul avansării sale din poziţia de *predicativ suplimentar* pe lângă verbul *a se crede*.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

cuiva)"), termen care a devenit, ulterior, şi bază derivativă pentru verbul *a fraieri*, adv. *fraiereşte* (cu sensul „ca pungaşii"), respectiv pentru subst. *fraiereală*[23]

În planul organizării informaționale a enunțului, este de reținut faptul că unele circumstanțiale, și anume cele care exprimă relații logice, deci inclusiv circumstanțialele de cauză, pot fi tematizate doar cu respectarea anumitor condiții: *să reia, prin ecou, o secvență similară precedentă, să ocupe poziția inițială în enunț, respectiv ca secvența rematică să fie focalizată, prin marcare intonațională specifică* (GALR II: 927).

În concluzie, în cazul circumstanțialelor de cauză exprimate printr-un grup adjectival încastrat într-un grup prepoziţional, prepoziția-centru de grup *de* **şi numai *de***, ca de altfel toate prepozițiile ocurente în construcțiile sintactice complexe **[prepoziţie+ adjectiv]** joacă şi rolul pragmatic de ***tematizator***, deci mijloc de realizare a *tematizării/topicalizării*, prin deplasarea şi aşezarea unui constituent (*aici* **adjectivul**) în poziție tematică, cel mai adesea o poziție preverbală, mai avansată în raport cu poziția inițială[24].

2.4. Circumstanțialul de relație, în calitatea sa de constituent facultativ, nonmatricial, al enunțului, indicând limitele de manifestare ale unei acțiuni, stări, calități ori perspectiva din prisma căreia se face comunicarea, cunoaşte, şi acesta, realizarea prin tiparul sintactic **[prepoziţie+ adjectiv]**, exclusiv în poziție de *tematizare forte a predicației semantice secunde* introduse, aici, prin **de**: ***De bogat**, e bogat, dar e prost din cale-afară.* ***De renumită**, Oana este foarte renumită.* ***De bolnavi**, sunt la fel de bolnavi, din păcate.*

Realizarea sintactică în discuție, analizată, în literatura română de specialitate din diverse perspective[25], reprezintă cazul tipic de *tematizare forte*, prepoziția **de** combinându-se cu un adjectiv, substantiv, adverb sau, cel mai frecvent, cu un supin[26]. Adjectivul, substantivat prin glisarea spre clasa lexico-gramaticală a nominalului substituit, căruia îi preia statutul morfosintactic, fenomen catalizat de prezența tematizatorului prepoziţional *de* şi rezultat în urma reorganizării sintactice a numelui predicativ/predicativului suplimentar din propoziția principală, are, întotdeauna, lecțiunea/semnificația *privitor la* ***faptul*** *de a fi* ~ şi intră, din punct de vedere stilistic, în sfera fenomenului lingvistic al *tautologiei*, ca repetiție de tip special, transpunere a unei poziții sintactice din construcția primară (aici, *nume predicativ*) într-o altă poziție sintactică, una derivată (aici, *circumstanțial de relație*).

---

[23] După DER (*s.v.* ***fraier***).

[24] Dacoromâna se caracterizează prin particularitatea de a selecta în poziția de ***tematizator forte***, cel mai adesea, prepoziția ***de***. Vezi şi DŞL (2001: *s.v.* ***tematizator***,), Pană Dindelegan (2003a), GALR (II: 914sqq), GBLR (2010: 614-615). În GALR (II: 563-564), sunt consemnate trei tipuri de structuri în care circumstanțialul de cauză se poate realiza prin ***adjectiv propriu-zis*** sau ***participial***:

a. ***tiparul*** [**prepoziția DE+ adjectiv**]: *Nu mai putea vorbi de **emoționată**. Nu am plecat **de prost**.*

b. ***tiparul*** [**adjectiv+ CM relativă**]: ***Neatentă*** [***cum era***]$_{\text{CM-relativă}}$ *, n-a înțeles nimic.*

C. **adjectiv calificativ/participial în construcții eliptice/reduse**: ***Enervată de prezența lui**, a plecat trântind ușa./ A plecat trântind ușa, **enervată de prezența lui**. **Bucuros că a câştigat la loto**, şi-a invitat prietenii la o mare petrecere în aer liber.*[24]

[25] Din perspectivă sintactică şi pragmatică, ca tip de *complement de relație* în poziție de *tematizare forte*, abordarea apare la numeroşi autori, precum Pană Dindelegan (2003a), Mioara Avram (1997: 389-390), Maria Manoliu-Manea (1993: 107-109), GALR (II: 910sqq); din perspectivă stilistico-sintactică (GLR II: 415-417,)

[26] Vezi Pană Dindelegan (2003a:151-164).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

C. Dimitriu consideră că realizările circumstanţialului de relaţie prin adjectiv, substantiv, adverb ori supin precedat de prepoziţia **de** au luat naştere după modelul structurilor din vorbirea populară şi familiară cu substantivul repetat ***cu forme şi funcţii diferite*** [*prima dată în acuzativul cu prepoziţia nespecializată* ***de*** *comutabilă cu prepoziţia cu determinare obligatorie cu specializare absolută pentru circumstanţialul de relaţie* ***privitor la calitatea de****, iar a doua oară într-un alt caz/formă cazuală şi cu o altă funcţie sintactică*], *de felul*: ***De*** [= PRIVITOR LA CALITATEA DE] ***frate****, frate* ***să-mi fii/ Dar la noi să nu mai vii.*** (Dimitriu 1999/2002 2: 1445)[27].

Aşa cum am discutat şi în cazul celorlalte funcţii sintactice, pe lângă istoria derivativă a construcţiei supuse analizei, un interes important îl are stabilirea statului funcţional, semantic, gramatical şi pragmatic, al lui **de**. În acest tipar sintactic, prepoziţia îşi actualizează, în primul şi primul rând, funcţia de *tematizator*, asigurând avansarea în poziţie preverbală a unui echivalent nominal, aici *adjectivul*, fenomen pragmatic a cărui repercusiune imediată este cea de ordin morfologic, anume substantivizarea adjectivului pe care îl însoţeşte şi aşază în poziţie tematică, poziţie puternic marcată, prin izolare fonetică şi neintegrare sintactică[28]. De asemenea, prepoziţia **de** apare aici şi în ipostază sintactică, ca expresie a relaţiei sintactice de subordonare a adjectivului-circumstanţial de relaţie de verbul regent (Draşoveanu 1999)[29]. Urmărind istoria generativă a adjectivului în poziţie de circumstanţial de relaţie, credem că suntem îndreptăţiţi să afirmăm că, în urma reorganizării sintactice şi a selectării lui **de** în poziţie proclitică, are loc un transfer semantic şi la nivelul elementelor relaţionale. Altfel spus, prepoziţiile ocurente în tiparul sintactic **[prepoziţie+ adjectiv]** funcţionează ca echivalente semantico-gramaticale ale conjuncţiilor subordonatoare cu specializare relativă ori absolută (cf: *în ceea ce priveşte faptul că* vs. *de*; *de când* vs. *de*).

Construcţia sintactică de bază supusă reorganizării şi al cărei rezultat este circumstanţialul de relaţie exprimat prin adjectiv poate avea următoarea structură bipropoziţională: ***[În ceea ce priveşte faptul/ În privinţa faptului că este frumoasă]*****PC-CircRel****, [Bianca este frumoasă, într-adevăr]****PM-PP*., structură în care propoziţia circumstanţială de relaţie este în poziţie tematizată, antepusă lui **PM**. *Complexitatea constitutivă* a acestei construcţii are ca sursă primară conectivul interpropoziţional, conectiv care a suscitat interesul multor lingvişti.

Încă odată cu apariţia GLR (1963/1966), statutul grupărilor care introduc subordonata circumstanţială de relaţie a ridicat numeroase probleme privind încadrarea lor morfosintactică. Este vorba, în special, de îmbinările care încorporează substantivul *fapt*, cu variaţiile sale flexionare (*faptul, faptului*), structuri care, în opinia autorilor, încastrează o propoziţie atributivă, al cărei regent este nominalul *faptul/faptului*, iar

[27] Aceeaşi opinie apare şi în GLR (I: 347, II: 193), Merlan (2001: 147), Avram (1997: 389).

[28] Privind statutul special al lui **de** în asemenea contexte şi cumulul de roluri ale acestuia, a se vedea şi Feuillet (1988: 189-199, *apud* Pană Dindelegan 2003a: 155).

[29] Potrivit altor lingvişti, acest **de** nu apare în vreuna dintre ipostazele sintactice prototipice ale prepoziţiei, *nici ca marcă actanţială (legând actanţii/argumentele de capul de grup), nici ca purtătoare ea însăşi de informaţie semantică (deci ca predicat logic)* (Pană Dindelegan 2003a: 154)

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

conectivul interpropoziţional este conjuncţia *că*: *în (ceea) ce priveşte faptul că, în privinţa/pofida faptului că, privitor la faptul că, relativ la faptul că, referitor la faptul că* (GLR II: 199, 329/321), Şerban (1970: 274) etc), încât circumstanţialul de relaţie din asemenea construcţii se realizează doar din îmbinarea care include substantivul *faptul*, fie propoziţional (*în ceea ce priveşte faptul, în ce priveşte faptul*), fie infrapropoziţional, deci ca parte de propoziţie (*în privinţa faptului, privitor/relativ/referitor la faptul*). O astfel de limitare prezintă, în opinia noastră, un singur avantaj, acela de a răspunde **principiului unicităţii funcţiilor în subordonare**[30], prin care se înţelege *imposibilitatea existenţei, în dependenţa unui termen regent, a unui al doilea termen subordonat, construit în acelaşi fel cu unul dat* (Draşoveanu 1997: 97)[31].

În prezentul studiu, susţinem ideea, existentă deja în lucrările de specialitate[32], potrivit căreia îmbinările mai sus menţionate reprezintă, în româna actuală, veritabile **locuţiuni conjuncţionale subordonatoare**, grupările în discuţie fiind o dovadă incontestabilă a dinamicii limbii române contemporane, ale cărei cauze comune le constituie desemantizarea unora dintre cuvintele noţionale din structură (aici, *priveşte, faptul, faptului*), împietrirea şi specializarea lor pentru introducerea unui anumit tip de circumstanţial şi, nu în ultimul rând, nici neglijabil, frecvenţa lor ridicată în cadrul stilurilor funcţionale ştiinţific, oficial-administrativ şi publicistic. În condiţiile acceptării valorii relaţionale ale acestor îmbinări, ele intră în clasa *conjuncţiilor subordonatoare cu* ***determinare*** *obligatorie cu specializare absolută*[33] Odată argumentat şi acceptat statutul locuţional al grupărilor de tipul *în (ceea) ce priveşte faptul că, cât priveşte faptul că, referitor/privitor/relativ la faptul că*, putem configura şi o istorie derivativă a circumstanţialului de relaţie exprimat prin tiparul **[prepoziţia DE+ adjectiv]**, una simplificată, după modelul gramaticilor (neo)tradiţionaliste:

I: structură bipropoziţională cu structura **CRel+PP**: **[*În (ceea) ce priveşte faptul că este frumoasă*]$_{\text{PC-CRel}}$, [*Bianca este frumoasă, într-adevăr.*]$_{\text{PM-PP}}$** →, stadiu primar, de adâncime, în care circumstanţialul de relaţie are realizare propoziţională, cu verbul-predicat la modul indicativ, şi ocupă, în raport cu regenta, poziţie antepusă, posibil semn al tematizării forte din structura derivată finală.

II: parcursul derivaţional complex poate fi explicat, credem, prin existenţa unei etape secunde, în care circumstanţiala de relaţie se exprimă printr-o construcţie (pseudo)absolută, şi anume printr-o propoziţie nonfinită cu centru verbal infinitival: **[*În (ceea) ce priveşte faptul de a fi frumoasă*]$_{\text{Crel nonfinită}}$, [*Bianca este frumoasă, într-adevăr*]$_{\text{PP}}$.** Acest stadiu al istoriei generative impune câteva observaţii, observaţii concretizate în coeziunile semantico-gramaticale şi pragmatice specifice:

---

[30] Notăm, aici, faptul că această teză a fost formulată ilustrată şi argumentată, pentru întâia oară, în cadrul *Şcolii clujene de sintaxă relaţională*, de către D.D. Draşoveanu, G.G. Neamţu, Ştefan Hazy, G. Gruiţă, Maria Vulişici Alexandrescu), idee preluată, acceptată şi aplicată, astăzi, în câteva dintre tratatele academice de specialitate, precum GALR (II: 57, 68, *passim*) şi GBLR. Privind aspectele normative şi gramaticale ale structurii *în ceea ce priveşte*, a se vedea Gruiţă (1998: 43-44).

[31] Pentru unele excepţii, mai mult sau mai puţin aparente, a se consulta şi Draşoveanu (1971, 1997) Neamţu (2010), GALR (II: 57, 68, *passim*), Pomian (2008: 315sqq).

[32] Vezi Dimitriu (2: 1446-1449).

[33] Vezi Dimitriu, *ibidem*: 1447.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

a. Infinitivul, ca centru de grup vebal al unei propoziţii nonfinite[34], funcţionează asemenea unui verb finit dependent, prin menţinerea categoriilor verbale deictice (diateză, tranzitivitate, timp), prin capacitatea lui de a atribui roluri tematice şi funcţii sintactice vecinătăţilor, prin capacitatea de a contracta o relaţie cu un subiect propriu, respectiv prin contractarea contextuală a reperelor de persoană şi de număr.
b. Construcţia circumstanţială cu centru verbal infinitival are caracter **pseudoabsolut**, iar nu absolut, întrucât, spre deosebire de construcţiile similare cu centru verbal gerunzial şi participial, grupul verbal infinitival este integrat sintactic prin intermediul unor conective.
c. Elementele relaţionale ale construcţiilor complexe infinitivale cuprind procliza infinitivală ***a***, singură sau, cel mai adesea, precedată de o prepoziţie ori o locuţiune prepoziţională(Pomian 2008: 97-198). Referindu-ne la realizarea sintactică aici discutată, în acest stadiu intermediar, circumstanţialul de relaţie exprimat printr-o construcţie complexă pseudoabsolută are, în calitate de conectiv interpropoziţional, un **adverbializator**, metatermen definit în opoziţie cu **complementizatorul** şi **relativizatorul[35]**, prin care înţelegem *un conectiv ce introduce o propoziţie subordonată circumstanţială nonrelativă*;
d. Adverbializatorii specializaţi în relaţionarea circumstanţialei de relaţie cu centru verbal infinitival au cel mai frecvent forma unor grupări (cvasi)locuţionale: *cât despre a, vizavi de a, cu privire la faptul de a, în (ceea) ce priveşte faptul de a, din punctul de vedere al faptului de a* etc. (Pomian 2008: 196), grupări în care conjuncţia **că**, din stadiul **I**, se transpune, la acelaşi nivel interpropoziţional, în condiţiile acceptării predicativităţii infinitivului şi, implicit, a existenţei **propoziţiei nonfinite**, în corespondentul său semantico-gramatical de tip prepoziţional **de**;
e. Prepoziţia **de**, în calitatea sa de corespondent semantico-funcţional al conjuncţiei simple subordonatoare **că**, devine, la rându-i, sursă a *complexităţii constitutive*, preluând, progresiv, şi rolul sintactic de ***integrator sintactic*** al circumstanţialului de relaţie adjectival din structura de suprafaţă finală.
f. În alţi termeni, **construcţia (pseudo)absolută infinitivală** reprezintă o etapă tranzitorie necesară şi suficientă în vederea obţinerii aşa-cunoscutului **monstru sintactic** reprezentat de construcţia **[DE+adjectiv]**.
g. Se cuvine, ca observaţie suplimentară, relevarea faptului că, în exprimarea îngrijită, elaborată şi, nu de puţine ori pretenţioasă/ostentativă, apelul la utilizarea **construcţiilor (pseudo)absolute infinitivale** pentru exprimarea circumstanţialului de relaţie este preferat, în detrimentul construcţiilor cu centru verbal la mod personal, îndeosebi în cadrul stilurilor funcţionale ştiinţific şi jurnalistic (*ştiri, discursuri politice, comentarii sportive, reportaje*).→

[34] Pentru expunerea detaliată şi nuanţată a poziţiilor sintactice, completive şi circumstanţiale, exprimate prin construcţii cu centru verbal la mod nepersonal, respectiv pentru definirea conceptului de **propoziţie** nonfinită, a se consulta Ionuţ Pomian (2008, 2011).
[35] A se vedea, în acest sens, Pomian (2008: 136sqq)

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

III: [*~~În (ceea) ce priveşte faptul~~ de ~~a fi~~ frumoasă*]$_{\text{CircRel nonfinită}}$, [*Bianca este frumoasă, într-adevăr*]$_{\text{PP}}$ → [*De frumoasă*]$_{\text{CircRel-predicaţie secundă}}$, [*Bianca este frumoasă, într-adevăr.*]$_{\text{PP}}$, etapă finală, la care se ajunge prin ştergerea operatorului copulativ *a fi*, reducerea grupării (cvasi)locuţionale *în ceea ce priveşte faptul de a* la prepoziţia **de**, respectiv *tematizarea forte* a grupării [], construcţie interpretabilă şi ca transpunere a numelui predicativ din predicatul nominal ***este frumoasă*** într-un *circumstanţial de relaţie* de tip special, fenomenalizare particulară a *predicaţiei secunde*.

Urmărind istoriile derivative ale construcţiilor de mai sus, al căror rezultat îl reprezintă aşa-zişii **monştri sintactici**, în terminologia propusă de către gramerianul D.D. Draşoveanu, promovăm ideea că prepoziţia **de** funcţionează cumulant în acest tipar sintactic (*i.e.* **[DE/DIN+ adjectiv]**), actualizând consecutiv/simultan patru roluri, după cum urmează:

1. **semantic,** funcţionează ca *predicat semantic*, fiind purtătoare ea însăşi de informaţie semantică, deci aptă să atribuie roluri tematice (*Sursă, Timp, Cauză Limită*), corespondent la nivel infrapropoziţional al conj/loc. conj cu specializare absolută pentru realizarea anumitor funcţii sintactice; în această ipostază, prepoziţia deţine o trăsătură special, *şi anume calitatea de a denota* ***proprietăţi ale proprietăţilor****, şi nu proprietăţi ale entităţilor.*[36]
2. **morfologic,** *apare în calitate de convertor, mijloc de substantivizare a componentului predicaţiei secunde, (adjectiv/adverb/supin), chiar dacă în substantive defective de unele dintre particularităţile specifice substantivelor propriu-zise; .*
3. **sintactic**, *în calitate de operator al copredicaţiei şi prepoziţie-regim, deci expresie a relaţiei sintactice care impune formei substantivizate acuzativul prepoziţional (Ac3), cu încălcarea tezei potrivit căreia, în subordonare, acordul este mai puternic decât regimul prepoziţional;*
4. **pragmatic,** *în calitate de tematizator într-o construcţie de tematizare forte.*

Coroborând datele expuse *supra* cu analiza **predicaţiei secunde** în sintaxa limbii franceze întreprinse de către Eva Havu şi Michel Pierrard (2007), formulăm următoarele concluzii privind *predicaţia secundă şi fenomenalizările acesteia* în sintaxa limbii române contemporane prin tiparul [**prepoziţie+adjectiv**]:

• *în plan* ***predicaţional****, construcţiile sintactice de tip* **[prepoziţie+adjectiv]** *au un rol indicativ în acceptarea statutului predicativ/propredicativ (de* ***predicate secundare****) al segmentelor implicate;*

• *în plan* ***pragmatic****, poziţia elementului sintactic dislocat ocupă un loc central în ce priveşte organizarea informaţiei furnizate de către predicatul secundar (i.e.* ***tematizarea forte****);*

• *în plan* ***interpretativ****, poziţia elementului sintactic dislocat deţine rol orientativ în interpretarea raportului instituit între cele două predicaţii*

•*În cazul unor aşa-zişi* ***monştri sintactici*** *aici analizaţi, apariţia lor în poziţie postverbală, iar nu întotdeauna în poziţie frontală, de tematizare forte, permite suprimarea prepoziţiei-regim* ***de/din****, situaţie care implică însă o nouă reorganizare sintactică, cu efect imediat în plan gramatical. Este cazul circumstanţialului de timp şi al circumstanţialului de cauză, care, plasate în poziţie postverbală şi prin pierderea din structură a lui* ***de****, nu mai funcţionează în clasa de substituţie a circumstanţialelor, ci a*

[36] V. GALR (2008 II: 242).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

predicativului suplimentar, cu menţinerea, în mod implicit, a statutului de adjectiv. Compară: a plecat **[de nervoasă]**$_{CircCauză}$ / *a plecat* **[nervoasă]**$_{PS}$ *sau o ştiu* **[de mică]**$_{CircTimp}$ / *o ştiu* **[mică]**[37]$_{PS}$.
Observaţie complementară: Potrivit GLR, Avram, GALR (I: 618, II: passim), GBLR, de unde am şi preluat exemplele de mai jos, adjectivul apare*, sporadic şi accidental* [**s.n.**], încorporat într-un grup prepoziţional, în realizarea altor poziţii sintactice, anume în construcţii cu *prepoziţii/locuţiuni prepoziţionale* (*de, ca, decât, drept, în loc de, afară de, pe lângă*), elementele relaționale actualizându-şi rolul de **operatori ai copredicaţiei**: **complement prepoziţional** (***Din galbenă****, substanţa s-a făcut roşie la soare*); **predicativ suplimentar (***Te consider* ***ca***$_{\textbf{prepoziţie a calităţii}}$ ***apt*** *pentru a face armata. Îl ştiu* ***de***$_{\textbf{prepoziţie a calităţii}}$ ***viclean****. Hainele le are* ***ca***$_{\textbf{prep comparativă}}$ ***noi****. Vorbeşte* ***ca***$_{\textbf{prep comparativă}}$ ***bolnavă****. O văd* ***drept***$_{\textbf{prep a calităţii}}$ ***cea mai pregătită***); **complement comparativ (***După bătaia primită, băiatul era mai mult mort* ***decât viu***); **circumstanţial opoziţional** (***În loc de roşii****, merele erau maronii. În* ***loc de albe****, rufele erau gri.*); **circumstanţial de relaţie** (***De fudulă****, n-o întrece nimeni*); **circumstanţial cumulativ** (***Pe lângă leneşă****, fata mai era şi mincinoasă.* ***Afară de albastre****, a cumpărat şi (şosete) verzi.*); **circumstanţial de excepţie (***Brânza nu-mi place altfel* ***decât dulce***[38]. ***Afară de albe****, a cumpărat toate culorile.*). Considerăm că, şi în asemenea contexte, rare în exprimare, prepoziţia/locuţiunea prepoziţională care regizează un adjectiv cu diverse funcţii sintactice funcţionează în calitate de marcă a conversiunii, catalizând glisarea adjectivelor în clasa lexico-gramaticală a substantivului. Semn al conversiunii acestor adjective îl reprezintă şi posibilitatea substituirii lor prin substantive propriu-zise ori posibilitatea inserării/recuperării/subînţelegerii/combinării unui nominal alături de forma adjectivală: ***pe lângă fată leneşă****, mai era şi mincinoasă.. Te consider* ***ca bărbat apt*** *pentru a face armata.* ***Afară de şosete albastre****, a cumpărat şi (şosete) verzi.*
2.5. În rândul fenomenalizărilor **monştrilor sintactici**, D.D. Draşoveanu (1999) include şi **atributul adjectival numeral** din enunţuri ca: *Gardul este înalt* ***de peste doi*** *metri. Casa lor era veche* ***de peste două secole****.*

În enunţul *Gardul este înalt* ***de peste doi metri.***, construcţia sintactică complexă are configuraţia: **[prepoziţie** (***de***) + **prepoziţie** (***peste***) + **numeral cardinal cu valoare adjectivală** (***doi***) **+ substantiv** (***metri***)**]**, structură care nu intră sub incidenţa

[37]În GALR, în capitolul dedicat organizării informaționale a enunțului, se face referire exclusiv la realizarea prin adjectiv a circumstanțialelor de relație și de cauză, după cum urmează: ***Adjectivul*** *– nume predicativ admite, tematizat, un număr restrains de determinative, din clasa circumstanțialelor de relație și de cauză* (***De frumoasă****, e frumoasă, nimic de zis.* ***De bună la suflet****, s-ar putea să fie bună, păcat că nu știe să se poarte.* (**?**) ***De priceput la mașini și la calculatoate****, a devenit priceput de-abia la bătrânețe. A murit* ***de bolnav*** *ce era.*) (II: 916). Reținem, de asemenea, că, izolat, cu excepția numelui predicativ, foarte puține funcții sintactice admit fenomenul tematizării forte (***De tristă****, am mai văzut-o* **[*tristă*]**$_{\textbf{predicativ suplimentar}}$ **.** ***De repede****, lucrează* **[*repede*]**$_{\textbf{circumstanțial de mod}}$ *, nimic de zis.*) și, foarte rar, tematizarea sintactică prin *de* poate viza un constituent al unei subordonate, traversând nivele multiple de regență (***De convins****, nu credea să-și amintească a-l fi putut vreodată convinge de ceva.* ***De invidioasă****, n-ar trebui să-ți spun eu că n-ai voie să te arăți invidioasă.*) (GALR II: 916).

[38] Exemplu preluat din GALR (I: 168), unde, în opinia noastră, avem de-a face mai degrabă cu o construcție complexă exceptivă decât cu un circumstanțial de excepție, teorie pe care o susținem și în cazul comparativului, respectiv a circumstanțialelor cumulativ și opozițional. Pentru detalii, a se consulta Ionuț Pomian (2008: Partea a III-a.).

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

fenomenalizării *predicaţiei secunde*, deci nu constituie un aşa-zis **monstru sintactic**, întrucât analiza gramaticală nu impune apelul la relevarea transformărilor care au stat la baza acesteia, decât în condiţiile în care grupurile prepoziţionale, aici două (***de metri, peste doi***), sunt analizate din perspectiva gramaticii generative. Urmând modelul de analiză promovat în gramaticile (neo)tradiţionaliste, dar şi cel propus în actualele gramatici academice[39], interpretarea construcţiei în discuţie relevă de la prima vedere existenţa a două poziţii sintactice distincte, şi anume un **complement circumstanţial de mod de măsură/ circumstanţial cantitativ** (***de peste metri***), respectiv un **atribut adjectival/ atribut adjectival numeral** (***doi***). Cum este firesc şi admis în cvasiunanimitate, realizarea sintactică exprimată printr-un grup nominal are întâietate în delimitarea şi analiza gramaticală[40].

În realitate, ne aflăm, aici, în prezenţa a două funcţii sintactice distincte, cu regenţi diferiţi: pe de o parte, avem un *circumstanţial cantitativ* exprimat printr-un substantiv în Ac_3 (***de metri***), complinire facultativă a adjectivului- nume predicativ *înalt*, şi un *atribut adjectival numeral* (***doi***), modificator al centrului nominal, căruia îi restrânge sfera semantică, introducând o nouă componentă semantică, utilă identificării referentului reprezentat de acesta (de nominal), aici *componenta cantitativă*, adjunctul preluând, prin acord gramatical, categoriile de gen, număr şi caz ale regentului (deci masculin, plural, Ac_2). În ce priveşte prepoziţia ***peste***, aceasta participă, aici, în calitate de **semiadverb** (GALR I: 630), iar nu ca element de relaţie, în urma modificărilor semantico-sintactice dobândite contextual; mai exact, rolul lui **peste** este numai şi numai acela de a exprima aproximarea, similar lui **la** ori **sub** (*Ardeii costă* ***la / peste / sub*** *5 lei. La nunta noastră s-au strâns* ***la / peste / sub*** *100 000*). Tot contextual se exprimă şi asocierile mai multor prepoziţii ori ale unor prepoziţii şi adverbe, care, însoţind un numeral ori un *circumstanţial cantitativ* au rolul de a exprima aproximaţia numerică: *Eram* ***la vreo*** *douăzeci toţi Se estimează o reducere* ***de sub*** *10%. S-au strâns* ***până la*** *200 de semnături. Gardul era înalt* ***de peste*** *doi metri.*

3. Concluzii:

1.1. Conceptul de **predicaţie secundă**, concept datând, în literatura de specialitate, încă din anii `80 (Mélis), implică, în primul rând, instaurarea unei legături predicative de tip atributiv între un predicat superior, regizant/regizor, şi un constituent semantico-sintactic periferic în raport cu structura argumentală a enunţului, formă verbal nonfinită,

[39] Ne referim aici la modelele de analiză din GALR (2005/2008) şi GBLR (2010).

[40] Totuşi, în GALR (II: 544sqq), în descrierea realizărilor circumstanţialului cantitativ prin grup prepoziţional, se statuează că, în analiză, se va opera cu conceptul de *cantitativ de măsură,* poziţia sintactică înglobând toţi componenţii grupului: **prepoziţie + numeral** (sau un substitut nehotărât, adjectiv sau – mai rar – articol nehotărât, sau adjectiv interogativ ori relativ) **+ substantiv**. Dacă privim lucrurile astfel înseamnă că întreaga construcţie sintactică de mai sus (***de peste doi metri***) funcţionează unitar, ca structură specifică exprimării *circumstanţialului de măsură*. O asemenea abordare prezintă însă o serie de carenţe deloc neglijabile, cum ar fi: existenţa, în limitele aceleiaşi structuri gramaticale, a două grupuri sintactice, unul nominal şi unul adjectival, primul fiind, în acelaşi timp, integrat/încorporat într-un grup prepoziţional (aici, ***de peste metri*** şi ***doi***), respectiv gradul înalt de coeziune şi dependenţă semantico-sintactico-discursivă dintre substantiv şi adjectivul numeral acordat în gen, număr şi caz.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

grup nominal/adjectival/adverbial facultativ, integrat, între cei doi termeni ai copredicației instaurându-se o relație sintactică specifică, explicabilă prin reorganizarea sintactică a unei construcții primare bipropoziționale, alcătuite dintr-o propoziție matrice (**PM**), cel mai adesea o principală și o propoziție constitutivă (**PC**), principală ori subordonată.

1.2. Sistematizate, cele mai frecvente fenomenalizări ale *predicației secunde* în limba română, sunt **apoziția, predicativul suplimentar, construcțiile detașate/izolate, grupările [prepoziție+ adjectiv] și formele verbale nepersonale în majoritatea aparițiilor lor**, ale căror trăsături comune le reprezintă, pe de o parte, structura bipropozițională a construcțiilor de bază (**PM+PC**), iar, pe de altă parte, poziția periferică, de constituent semantico-sintactic facultativ a **predicatului secundar.**

1.3. În privința grupărilor [**prepoziție+adjectiv**] aici analizate, împărtășim opinia din **GALR**, **GBLR** și din alte studii dedicate **predicației secunde**, potrivit cărora adjectivele funcționează ca **predicate secundare** în diverse poziții sintactice, oricum reduse ca număr (*complement prepozițional, circumstanțial de timp, circumstanțial de cauză* și *circumstanțial de relație,* (?) *atribut adjectival numeral*)

1.4. Adjectivele din aceste construcții sintactice complexe suferă o schimbare de statut morfosintactic, glisând spre clasa lexico-gramaticală a substantivului substituit, apariția prepoziției fiind condiția obligatorie și semnul conversiunii, chiar dacă o CONVERSIUNE NEMARCATĂ, cu amendamentul că cercetătorul trebuie să evite în permanență confundarea structurii sintactice primare (baza derivațională) cu structura derivată, de suprafață[41].

1.5. Prepoziția atașată adjectivului din construcțiile complexe **[prepoziție+ adjectiv**] are statut cumulant, îndeplinind rol cvadruplu[42]:

1.5.1. ***semantic****,ca predicat semantic, indicator al funcției și atribuitor de roluri tematice;*

1.5.2. ***morfologic****, este mijloc de conversiune a adjectivului în substantiv;*

1.5.3. ***sintactic****, funcționează, simultan ca operator al copredicației în înțelesul dat de Cadiot (2000) și ca element relațional.*

1.5.4. ***pragmatic****, este un tematizator.*

Bibliografie:

Avram, Mioara, 2007, *Studii de sintaxă a limbii române*, București: Editura Academiei Române.

Cadiot, Pierre, 2000, « La préposition comme connecteur et la prédication seconde », în *Langue française*, nr. 127, p. 112-125. Paris: Larousse.

[41] În acest sens, G.G. Neamțu (1986: 104) consemnează: **1**. Structura primară este cea ale cărei componente **nu permit (și nu au)** o istorie derivativă, sunt adică elemente de bază, care în structura de suprafață nu rezultă printr-o operație de transformare. **2**: Structura derivată, dimpotrivă, provine dintr-un cuplu de structuri prin *comprimarea* unor elemente, implicând adică o operație de transformare. Analiza detaliată a acestor fenomene gramaticale constituie obiectul fundamental de cercetare al gramaticilor de tip **generativ-transformaționale**, al căror promotor a fost Naom Chomsky, modele regăsibile și în lingvistica românească, începând cu deceniul șapte al secolului trecut, la Emanuel Vasiliu, Sanda Golopenția Eretescu și Gabriela Pană Dindelegan.

[42] Vezi și *supra*

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

Chiorean, Luminița, 2009, „Construcții cu prepoziție: una sau două funcții sintactice?", în G. G. Neamțu, Ștefan Gencărău, Adrian Chircu(coord), *Limba română: abordări tradiționale și moderne*. Colocviu internațional (2007; Cluj-Napoca), Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, pp. 51-63.
DER, 2007, Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române. Ediție îngrijită și tradusă din limba spaniolă, de* Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București: SAECULUM I.O.
Dimitriu, Corneliu, 1999/2002, *Tratat de gramatică a limbii române,* vol. 1-2, Iași: Institutul European.
DL, 1973, *Dictionnaire de linguistique*, (Jean Dubois et alii), Paris: Librairie Larousse.
Drașoveanu, D.D., 1974, *Sensul relațional și expresia lui în limba română*, Rezumatul tezei de doctorat, Cluj-Napoca.
Drașoveanu, D.D., 1997, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca: Clusium.
Drașoveanu, D.D., 1999, *Curs de sintaxa limbii române contemporane*, ținut la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca în anul universitar 1999-2000.
DȘL, 2001, *Dicționar de științe ale limbii*, București: Nemira.
ELR, 2001, *Enciclopedia limbii române*, coordinator: Marius Sala, București: Univers Enciclopedic.
Florea, Ligia Stela, 2008, *Prédication seconde, complexité constitutive et limites de la phrase simple*, în SCL, anul LIX, nr. 1, pp: 93-108.
Furukawa, Naoyo, 1996, *Grammaire de la prédication seconde*, Paris: Duculot.
GALR, 2005/2008, *Gramatica limbii române*, vol I: Cuvântul, vol II: Enunțul, coordonator: Valeria Guțu Romalo, București: Editura Academiei Române.
GBLR, 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, coordinator: Gabriela Pană Dindelegan, București: Univers Enciclopedic Gold.
Havu, Eva, Pierrard, Michel, 2007, *Détachement et prédication seconde*, în Neuphilologische Mitteilungen 4 CVIII, pp. 729-742.
Hazy, Ștefan, 1997, *Predicativitatea: determinare contextuală analitică*, Cluj-Napoca: Dacia.
Mélis, L, (éd), 1988, *La prédication seconde*, în *Travaux de linguistique*, nr. 17. Paris.
Neamțu, G.G., 1986, *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.
Neamțu, G.G., 2003/2004*, Observații pe marginea grupării „prepoziție + adjectiv" în română*, în Conviețuirea. Revista românilor din Seghedin, Anul 7, nr. 3-4 (2003); anul 8, nr. 1-4 (2004), p. 141-148.
Neamțu, G.G., 2007, *Teoria și practica analizei gramaticale. Distincții și…distincții*, ediția a II-a revăzută, adăugită și îmbunătățită, Pitești: Paralela 45.
Neamțu, G.G., 2010, *Curs de morfologie și sintaxă a limbii române contemporane*, ținut la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca în anul universitar 2009-2010.
Pană-Dindelegan, Gabriela, 1994, *Teorie și analiză gramaticală*, ediția a II-a, București: Coresi.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)

Pană-Dindelegan, Gabriela, 2003a, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Bucureşti: Humanitas Educaţional.
Pană-Dindelegan, Gabriela, 2003b, *Aspecte ale substantivizării în româna actuală. Forme de manifestare a substantivizării adjectivului*, în volumul *"Aspecte ale dinamicii limbii române actuale (II)",* Editura Universităţii Bucureşti.
Pomian, Ionuţ, 2008, *Construcţii complexe în sintaxa limbii române*, Piteşti: Paralela 45.
Pomian, Ionuţ, 2011, *Dinamica unor structure gramaticale. Cu un set de teste didactice*, Piteşti: Paralela 45.
Secrieru, Mihaela, 2001, *Cumulul de funcţii în limba română (elementul predicativ suplimentar)*, Iaşi: Editura Universităţii *Alexandru Ioan Cuza*.
Secrieru, Mihaela, 2007, *Nivelul sintactic al limbii române*, Ediţia a II-a revăzută şi completată, Iaşi: SEDCOM LIBRIS.
Şerban, Vasile, 1970, *Sintaxa limbii române. Curs practice*, Ediţia a II-a revizuită şi completată. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.
Tesnière, L., *Éléments de syntaxe structural*, Paris: Klincksieck, 1959; ed. 2, 1965.
Vulişici Alexandrescu, Maria, 1995, *Sintaxa limbii române*, Oradea: Editura Imprimeriei de Vest.

BDD-A2876 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:27 UTC)